

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

КРЕДИТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання розрахунково-графічної роботи
для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
галузі знань 07 – Управління та адміністрування
спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок
усіх форм навчання

Затверджено
на засіданні кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Протокол №3 від 29.01.2024 р.

Чернігів 2024

Кредитний менеджмент. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» галузі знань 07 – Управління та адміністрування спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок усіх форм навчання / Укл.: Дубина М.В., Садчикова І.В. – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2024 – 18 с.

Укладачі: **Дубина Максим Вікторович**, доктор економічних наук, професор

Садчикова Ірина Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: **Дубина М.В.**, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доктор економічних наук, професор

Рецензент: **Панченко О.І.**, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ, СТРУКТУРИ ТА ОБСЯГУ РОБОТИ.	6
2 ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ РОЗРАХУНКОВО- ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ.....	7
3 ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ....	9
4 ЗАВДАННЯ ДО РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ.....	10
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	12
Додаток А – Форма титульного аркуша розрахунково-графічної роботи...	14
Додаток Б – Приклад змісту розрахунково-графічної роботи.....	15
Додаток В – Приклади оформлення транслітерованого списку використаних джерел.....	16

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Кредитний менеджмент» вивчає теоретико-прикладні аспекти складних відносин, які виникають між комерційними банками та їх контрагентами у процесі здійснення кредитних операцій.

Метою вивчення курсу є формування системи теоретичних знань і практичних навичок з управління кредитною діяльністю банку.

Предметом вивчення курсу є відносини, що виникають між комерційним банком і позичальником у процесі здійснення кредитних операцій.

Завданням курсу є вивчення методів та способів надання й погашення різних видів банківських кредитів та мінімізації втрат, пов'язаних з банківською кредитною діяльністю.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗКх) та спеціальні (фахові (СКх) компетентності передбачені освітньою програмою:

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблему.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК10. Здатність виявляти та розв'язувати проблеми у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.

ПР12. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПР15. Вміти виявляти та розв'язувати проблеми у сфері фінансів, банківської справи та страхуванні

У підсумку ЗВО повинні *знати*:

- основні засади кредитного менеджменту;
- зміст основних категорій і понять навчальної дисципліни
- завдання менеджерів на кожному етапі кредитного процесу;
- особливості організації кредитування підприємств окремих галузей економіки;
- методи управління кредитним ризиком;
- методи управління кредитним портфелем;

– причини виникнення проблемних кредитів та засоби реструктурування боргів;

– порядок створення та використання спеціального резерву за кредитами.
вміти :

– приймати правильні рішення щодо вибору суб'єктів та об'єктів кредитування;

– визначати ефективність проекту, що кредитується;

– управляти кредитним процесом на окремих його етапах за договорами з різними категоріями позичальників;

– оцінювати ризиковість кредитної операції;

– правильно вибирати адекватний спосіб мінімізації кредитного ризику;

– виявляти сигнали проблемності кредиту і застосовувати відповідні превентивні заходи;

– управляти проблемними кредитами;

– прогнозувати структуру кредитного портфеля банку.

Дані вказівки призначені для надання методичної допомоги здобувачам спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» усіх форм навчання при виконанні розрахункової роботи. Вони містять загальні вимоги до змісту, структури й обсягу роботи, порядок її оформлення та захисту, теоретичні відомості та рекомендації до виконання розрахунково-аналітичної частини розрахункової роботи, а також перелік рекомендованої літератури.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ, СТРУКТУРИ ТА ОБСЯГУ РОБОТИ

Розрахунково-графічна робота з дисципліни «Кредитний менеджмент» повинна виконуватись відповідно до визначеної структури та з урахуванням встановлених вимог щодо її оформлення.

Загальний обсяг розрахункової роботи повинен складати 25-30 сторінок тексту та містити структурні елементи в такій послідовності:

- титульний аркуш (додаток А);
- зміст;
- вступ;
- основна частина
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки (в разі необхідності).

Студент повинен здати роботу викладачу на перевірку в установлений строк, але не пізніше, ніж за два тижні до екзамену.

ВСТУП – змістовний та короткий за формою, в якому студент повинен розкрити загальну направленість дослідження, визначити мету його проведення та основні завдання.

ОСНОВНА ЧАСТИНА розрахунково-графічної роботи складається з розкриття окремим питань, такі як:

1. Соціально-економічний розвиток країни.
2. Особливості побудови кредитної системи країни.
3. Сучасний стан розвитку ринку кредитних послуг в країні.
4. Поточні тенденції функціонування інфраструктури ринку кредитних послуг.

Об'єкт дослідження основної частини обирається студентом так як вказано п. 4 даних методичних вказівок.

ВИСНОВКИ підводять підсумки виконання розрахунково-графічної роботи, аналізується результати виконання поставлених задач і визначається рівень досягнення мети дослідження.

У **СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ** потрібно виділити головні літературні джерела, які використовувалися при виконанні роботи (включаючи інформаційні та статистичні джерела, книжки, навчальні посібники і т.д.).

2 ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ РОЗРАХУНКОВО- ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Виконання РГР є обов'язковою умовою вивчення дисципліни для всіх студентів та є обов'язковим для допуску до здачі іспиту.

РГР виконують за допомогою комп'ютерної техніки або вручну на одному боці аркуша білого паперу. Текст РГР слід друкувати, додержуючись таких розмірів полів: верхній, лівий і нижній – не менше 20 мм, правий – не менше 15 мм.

Шрифт тексту РГР роботи Times New Roman, 14 пт через півтора міжрядкових інтервали. Нумерація сторінок в роботі є обов'язковою. Сторінки нумеруються в правому верхньому кутку аркуша.

Розрахунково-графічна робота має наступну структуру:

ЗМІСТ

ВСТУП

ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Соціально-економічний розвиток країни
2. Особливості побудови кредитної системи країни
3. Сучасний стан розвитку ринку кредитних послуг в країні
4. Поточні тенденції функціонування інфраструктури ринку кредитних

послуг

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Заголовки: ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ не виділяються і пишуться великими літерами. Список використаних джерел будується в алфавітному порядку (мінімум 20 джерел).

Розрахунково-графічна робота повинна містити вихідні індивідуальні дані по кожному завданню з зазначенням варіанту, потім наводиться їх розв'язок. При виконанні завдання спочатку наводяться формули для розрахунку необхідних показників з розміщенням у логічній послідовності, після чого безпосередньо викладається сам розв'язок з необхідними текстовими поясненнями. У тексті потрібно вміло та раціонально подати числові дані, таблиці та рисунки. Усі розрахунки обов'язково мають бути обґрунтовані відповідними висновками.

При виконанні розрахунково-графічної роботи та її оформлення слід дотримуватися основних правил:

- а) не допускається скорочення слів, за винятком загальноприйнятих;
- б) таблиці повинні бути пронумеровані, озаглавлені. На них повинні бути виноска по тексту;
- в) на всі дані (крім отриманих розрахунків) та цитати повинні бути посилання на відповідне джерело;
- г) великий за обсягом вихідний або довідковий матеріал може бути винесений в додаток.

Вимоги до оформлення таблиць:

– обов'язкове посилання на таблиці у тексті РГР;

- таблицю розміщують одразу після посилання на неї в РГР або на наступній сторінці;
- всі таблиці повинні бути підписані;
- в таблиці дозволяється використовувати шрифт тексту Times New Roman, 12 пт через одинарний міжрядковий інтервал.

Приклад підписання таблиці (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Нормативи кредитного ризику та дотримання їх банками 2017-2021 рр.

Назва нормативу	2017	2018	2019	2020	2021
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25%)	20,29	19,83	17,61	19,14	18,60
Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	208,31	176,23	105,00	87,39	72,35
Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями пов'язаними з банком особами (не більше 25%)	17,89	10,41	7,02	4,10	3,71

Джерело: складено авторами на основі [8].

Вимоги до оформлення рисунків:

- обов'язкове посилання на рисунки та ілюстрації в тексті РГР;
- всі рисунки повинні бути підписані;
- в діаграмах повинні бути обов'язково підписані осі.

Приклад оформлення рисунків (рисунок 2.1).

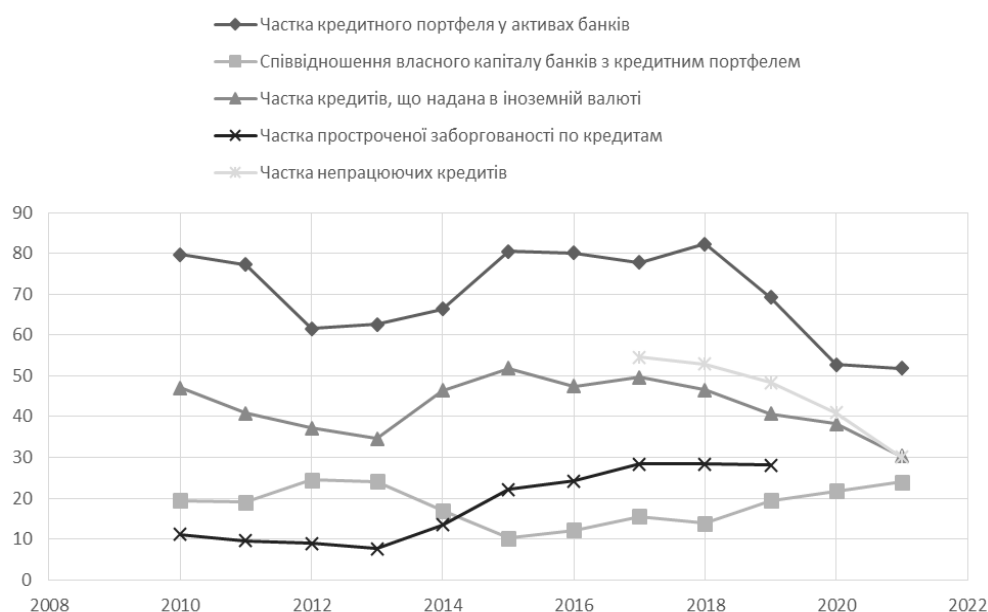

Рис. 2 – Індикатори кредитного ризику 2010-2022 рр., %

Джерело: побудовано за даними Національного банку України [1]

Вимоги до оформлення формул:

- всі формули повинні бути пронумеровані;
- обов'язково повинні бути пояснення після формул всіх коефіцієнтів і показників, які використовуються в формулі.

Приклад оформлення формул
Обсяг реалізації продукції

$$P=Z_1+T-Z_2, \quad (2.1)$$

де Z_1 і Z_2 – залишки продукції на складі на початок і кінець періоду відповідно;

T – випуск продукції за період.

В РГР обов'язковим є наведення всіх формул, котрі використовуються при розв'язку задач з детальним описом алгоритму такого розв'язання.

Термін здачі виконаної роботи – за тиждень до початку залікової сесії. Робота перевіряється та оцінюється викладачем із зазначенням зауважень. Робота, виконана не за своїм варіантом, повертається студенту без розгляду.

3 ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Індивідуальна робота студентів полягає у написанні та захисті розрахунково-графічної роботи. Завдання на розрахунково-графічну роботу готуються викладачем відповідно до навчальної роботи дисципліни.

Форми контролю та оцінювання виконання РР наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Оцінювання виконання розрахунково-графічної роботи

Вид роботи	Форма контролю	Кількість балів
Структура, опис методу та програмна частина	1. Відповідність умовам завдання	0... 4
	2. Експериментальне підтвердження	0... 2
Пояснювальна записка	1. Обґрунтованість рішень	0... 3
	2. Посилання на першоджерела	0... 2
	3. Відповідність оформлення вимогам	0... 2
	4. Своєчасність здачі	0... 2
Захист РГР	Самостійність виконання (відповіді на запитання)	0... 5
Разом		0... 20

Також розрахункова робота повинна бути виконана з дотриманням всіх норм та правил академічної доброчесності. Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на «Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка», погодженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора НУ «Чернігівська політехніка» від 31.08.2020 р. №26.

4 ЗАВДАННЯ ДО РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Завдання розрахунково-графічної роботи передбачає вивчення запропонованої теми дослідження з проведенням ґрунтового аналізу. Для виконання цього завдання складається **окремий план** його підготовки (простий або складний на вибір студента). Під час розкриття результатів дослідження студенти **обов'язково використовують аналітичний матеріал**. При цьому **обов'язковим також є використання табличного, графічного матеріалу**.
Обсяг завдання: 30 аркушів та більше.

Підготувати презентацію з розкриттям основних результатів, що були отримані під час дослідження. У презентації використовувати графічний та табличний матеріал, мінімум теоретичних положень. Презентація повинна складатися з 12-15 слайдів і зроблена в програмі Microsoft Office PowerPoint.

Тема дослідження: **Особливості розвитку ринку кредитних послуг у Франції**

...(кожний обирає свій варіант, серед наведених у таблиці 4.1 у залежності від порядкового номеру у списку).

Таблиця 4.1

Варіанти для виконання РГР

<i>Варіант</i>	<i>Країна</i>
1	Румунія
2	Угорщина
3	Словаччина
4	Словенія
5	Чехія
6	Швеція
7	Данія
8	Польща
9	Сполучені Штати Америки
10	Японія
11	Норвегія
12	Великобританія
13	Греція
14	Болгарія
15	Грузія

СТРУКТУРА РОБОТИ

у РГР повинні обов'язково бути розкриті наступні питання,

1. Соціально-економічний розвиток країни (обсяг ВВП, промислове виробництво, населення і т.д., обсяги ВВП на 1 особу населення, рівень інфляції та інші макроекономічні показники...)

2. Особливості побудови кредитної системи країни (які кредитні установи функціонують (банки, небанківські установи), яку роль виконують, який регулятор здійснює регулювання кредитних установ і т.д.)

3. Сучасний стан розвитку ринку кредитних послуг в країні (аналіз статистичної інформації, її аналіз про діяльність кредитних установ, види позик, обсяги їх надання і т.д., у розрахунку на 1 особу населення)

4. Поточні тенденції функціонування інфраструктури ринку кредитних послуг (розвиток бюро кредитних історія, кредитного брокериджу, колекторських компаній і т.д, установ, що допомагають функціонувати ринку кредитних послуг)

Сам ЗМІСТ студенти можуть визначати самостійно, але окреслені питання повинні обов'язково бути висвітлені у РГР.

Для виконання розрахунково-графічної роботи необхідно використовувати статистичні матеріали, ключові джерела для пошуку аналітичної інформації наведені в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Джерела пошуку аналітичної інформації:

Назва організації	Посилання на сайт
1. Європейський центральний банк	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004034
2. Організація економічного співробітництва та розвитку	http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=QASA_7HH
3. Світовий Банк	https://data.worldbank.org/indicator
4. Статистична служба Європейського Союзу	http://ec.europa.eu/eurostat
5. Статистичні служби інших європейських країн	Наприклад, Польща: http://stat.gov.pl/en/
6. European Credit Research Institute (ECRI)	http://www.ecri.eu/statistics

Наведений перелік не є вичерпний і студенти можуть використовувати і інші джерела, які доступні їм.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000р. № 2121-III.
2. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України. Затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001р. № 368.
3. Методичні вказівки з інспектування банків "Система оцінки ризиків". Затверджені постановою Правління НБУ від 15.03.2004р. № 104.
4. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України. Затверджені постановою Правління НБУ від 02.08.2004 р. № 361.
5. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні (до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні). Затверджена постановою Правління НБУ від 02.06.2009р. № 315.
6. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями. Затверджене постановою Правління НБУ від 25.01.2012р. № 23.
7. Аналіз банківської діяльності / уклад. Н.О. Станіславчук. – Умань : Візаві, 2018. – 191 с.
8. Грошово-кредитна політика НБУ [Текст] : навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форми навчання спец. 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / Ю. М. Бездітко, О. М. Посаднєва ; Херсон. нац. техн. ун-т, Каф. "Фінансів, банк. справи та страхування". - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. - 189 с.
9. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності - Навчальний посібник -К.: Центр учбової літератури -2018 – 485 ст.
10. Кредитно-інвестиційна діяльність банківських установ: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Долінський Леонід Борисович, канд. екон. наук, доц., проф. каф. екон. кібернетики Ун-т держ. фіск. служби України ; Чернігів. нац. технол. ун-т. - Чернігів : ЧНТУ, 2019. - 389 с.
11. Механізм антикризового управління в банках України [Текст] : монографія / Копилюк О. І. [та ін.]. - Львів : СПОЛОМ, 2018. - 267 с.
12. Khomenko I. Current approaches to the analysis of the borrowers' creditworthiness: Ukrainian and world experience / I. Khomenko, I. Sadchykova, Yu. Krasnianska// Economics. Ecology. Socium, Vol. 3, No.1, 2019 – PP. 48-55
13. Lavrov R. Features of Rating Evaluation Activities of Banking Institutions / R. Lavrov, V. Beschastnyi, L. Nikolenko, S. Kozlovskiy, I. Sadchykova, A. Yousuf // Banks and Bank Systems. – 2019. – Volume 14, Issue 3. – pp. 48-63
14. Lavrov R., Sadchykova I. Modern banking innovation technology in terms of digital economy. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Finance: theory and practice». – K. National Aviation University, 2019. – 155 pp. – PP. 81-83.

Додаткова

1. Банківська система України в умовах турбулентності фінансового ринку: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / І. І. Благун ; ДВНЗ "Прикарпат. держ. ун-т ім. Василя Стефаника". - Івано-Франківськ : ДВНЗ "Прикарп. нац. ун-т ім. Василя Стефаника", 2020. - 363 с.

2. Вплив банківської системи на забезпечення фінансової безпеки України [Текст] : [колект.] монографія / [О. Д. Вовчак та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Д. Вовчак ; Держ. ВНЗ "Ун-т банк. справи". - Київ : ДВНЗ "Ун-т банк. справи", 2019. - 250 с

3. Функціонування банківських систем у глобальному економічному просторі [Текст] : монографія / Марина Король ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". - Ужгород : Говерла, 2020. - 426 с.

4. Механізми забезпечення ефективності та конкурентоспроможності банківської системи та економіки України [Текст] : монографія / [Г. Т. Карчева та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук Г. Т. Карчевої ; Держ. вищ. навч. закл. "Ун-т банк. справи", Н.-д. центр ТзОВ "Айкю Холдинг". - Київ : Університет банківської справи, 2019. - 311 с.

5. Сучасне банківництво: теорія і практика: Навч. посібник. - Ужгород: Видавництво УЖНУ «Говерла», 2018. - 364 с.

Інформаційні ресурси

1. Система дистанційного навчання "MOODLE". Курс Кредитний менеджмент. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/edit.php?id=5130>

2. Верховна Рада України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Наукової бібліотеки НУ «Чернігівська політехніка». – Режим доступу: <http://library2.stu.cn.ua/>

4. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства економіки України – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>

5. Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства фінансів України – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk>

6. Офіційна Інтернет-сторінка Національного банку України – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

7. Офіційна Інтернет-сторінка Державної служби статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Додаток А – Зразок оформлення титульного аркушу

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНА РОБОТА

з дисципліни:

«КРЕДИТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Варіант № __

Виконав:
студент групи

(ПІБ студента)

Перевірив:

(ПІБ викладача)

Чернігів, 20__

Додаток Б – Зразок оформлення ЗМІСТУ роботи

ЗМІСТ

ВСТУП

1...

2...

3...

4...

n...

(кількість питань, їх порядок студент обирає самостійно)

ВИСНОВОК

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (не менше 20 джерел, оформлених у відповідності до Правил оформлення бібліографії, у самій роботі посилання на всі джерела)

ДОДАТКИ (додаємо великі таблиці (більше 2 аркушів), проміжні розрахунки по економетричному моделюванню і т.д.)

Додаток В – Приклади оформлення транслітерованого списку використаних джерел

СТИЛЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ (APA STYLE)

Сфера застосування – суспільні науки (соціологія, право, психологія, історія тощо) Правила бібліографічного опису для списку використаних джерел¹

	Схема	Приклади
Книга: 1-7 авторів	Прізвище1, Ініціали1, Прізвище2, Ініціали2, Прізвище3, Ініціали3, Прізвище4, Ініціали4, Прізвище5, Ініціали5, Прізвище6, Ініціали6, & Прізвище7, Ініціали7. (Рік). Назва книги: Підназва (номер видання). Місце видання: Видавництво	<u>Україномовне джерело:</u> Тymoshuk, M. V. (2004). <i>Vydavnycha sprava ta redahuvannia [Publishing and editing]</i> . Kyiv: In Yure [in Ukrainian]. <u>Англомовне джерело:</u> Hubbard, R. G., Koehn, M. F., Omstein, S. I., Audenrode, M. V., & Royer, J. (2010). <i>The mutual fund industry: Competition and investor welfare</i> . New York, NY: Columbia University Press.
Книга: 8 і більше авторів	Прізвище1, Ініціали1, Прізвище2, Ініціали2, Прізвище3, Ініціали3, Прізвище4, Ініціали4, Прізвище5, Ініціали5, Прізвище6, Ініціали6 ... Прізвище останнього автора, Ініціали. (Рік). Назва книги: Підназва (номер видання). Місце видання: Видавництво	<u>Україномовне джерело:</u> Moskalenko, V. F., Hulchii, O. P., Hruzivka, T. S., Lekhan, V. M., Pershahen, Y., Khernandes, R. ... Chuiko A. P. (2013). <i>Hromadske zdorovia [Public health]</i> (3rd ed.). Vinnytsia: Nova knyha [in Ukrainian]. <u>Англомовне джерело:</u> Zinn, H., Konopacki, M., Buhle, P., Watkins, J. E., Mills, S., Mullins, J. W. ... Komisar, R. (2008). <i>A people's history of American empire: A graphic adaptation</i> . New York, NY: Metropolitan Books.
Книга за редакцією	Прізвище редактора, Ініціали. (Ред.). (Рік). Назва книги: Підназва (номер видання). Місце видання: Видавництво.	<u>Україномовне джерело:</u> Ilichuk, V. P. (Ed.). (2017). <i>Finansove zabezpechennia rozvytku subiektiv pidpriemnytstva realnoho sektoru ekonomiky [Financial support for the development of entrepreneurship in the real sector of the economy]</i> . Chernihiv: ChNTU [in Ukrainian]. <u>Англомовне джерело:</u> Ophir, A., Givoni, M., & Hanafi, S. (Eds.). (2009). <i>The power of inclusive exclusion</i> . New York, NY: Zone.
Книга: автор-організація	Назва організації. (Рік). Назва книги: Підназва (номер видання). (Номер звіту*). Місце видання: Видавництво. *якщо це доречно	<u>Україномовне джерело:</u> Instytut svitovoi ekonomiky ta mizhnarodnykh vidnosyn [Institute of World Economy and International Relations]. (2012). <i>Derzhava v ekonomitsi Yaponii [The state in the economy of Japan]</i> . Kyiv: Nauka [in Ukrainian]. <u>Англомовне джерело:</u> Peace Corps. (2006). <i>A life inspired</i> . Washington, DC: Author.
Книга без автора	Назва книги: Підназва. (Рік). (номер видання). Місце видання: Видавництво.	<u>Україномовне джерело:</u> <i>Ukrainskyi pravopys [Ukrainian spelling]</i> . (2015). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian]. <u>Англомовне джерело:</u> <i>Twenty-four hours a day</i> . (2010). Miami, FL: BN Publishing.

¹ На основі джерела: Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: методичні рекомендації / автори-укладачі: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець; редколегія В. С. Пашкова, О. В. Воскобійникова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй; Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Українська бібліотечна асоціація. Електрон. текст. дані. Київ: УБА, 2016. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). 117 с.

Частина книги	<p>Прізвище автора глави, Ініціали. (Рік). Назва глави: Підназва. В Ініціали Прізвище редактора або укладача (відповідальність*), Назва книги: Підназва (номер видання). (сторінковий інтервал). Місце видання: Видавництво.</p> <p>*скорочено</p>	<p><u>Україномовне джерело:</u> Butkevych, O. V. (2013). Teoriia istorii mizhnarodnoho prava [Theory of history of international law]. In O. V. Butkevych, <i>Istoriia mizhnarodnoho prava – History of international law</i> (pp. 10-55). Kyiv: Lira-K [in Ukrainian].</p> <p>Balashova, Ye. (2014). Stratehichni doslidzhennia [Strategic research]. In A. Sukhorukov (Red.), <i>Priorytety investytsiinoho zabezpechennia – Priorities of investment support</i> (2nd ed.). (pp. 5-9). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].</p> <p><u>Англомовне джерело:</u> Grosman, D. (2009). Writing in the dark. In T. Morrison (Ed.), <i>Burn this book</i> (pp. 22-32). New York, NY: HarperCollins Publishers. Farrell, S. E. (2009). Art. In D. Simmons (Ed.), <i>New critical essays on Kurt Vonnegut</i> (p. 91). New York, NY: Palgrave Macmillan.</p>
Багатотомні видання	<p>Прізвище автора багатотомної праці, Ініціали, & Прізвище редактора, Ініціали (Ред.). (Рік). Назва багатотомної праці: Підназва (номер видання). (Діапазон томів). Місце видання: Видавництво.</p>	<p><u>Україномовне джерело:</u> Dubnitskii, V. I., & Buleeva, I. P. (Eds.). (2011). <i>Ukraina i ee regiony na puti k innovatsionnomu obshchestvu [Ukraine and its regions on the way to an innovative society]</i> (Vols. 1-4). Donetsk: Yugo-Vostok [in Russian].</p> <p><u>Англомовне джерело:</u> Milton, J. (1847). <i>The prose works of John Milton</i> (Vol. 1-2). Philadelphia, PA: John W. Moore.</p>
Багатотомні видання (окремих томів)	<p>Прізвище автора тому, Ініціали. (Рік). Назва тому: Підназва. В Ініціали Прізвище редактора (Ред.), Назва багатотомної праці: Підназва (номер видання). (Номер тому, сторінковий інтервал). Місце видання: Видавництво.</p>	<p><u>Україномовне джерело:</u> Mochernyi, S. V. (2000). K (Kontsentratsiia kapitalu) — P (Portfelnyi analiz) [K (Concentration of Capital) – P (Portfolio Analysis)]. In S. V. Mochernyi (Ed.), <i>Ekonomichna entsyklopediia – Economic Encyclopedia</i> (Vol. 2, pp. 100-120). Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].</p> <p><u>Англомовне джерело:</u> Niehuis, S. (2008). Dating. In J. T. Sears (Ed.), <i>The Greenwood encyclopedia of love</i> (Vol. 6, pp. 57-60). Westport, CT: Greenwood.</p>
Автореферат дисертації	<p>Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва роботи: Підназва. (Тип роботи з вказівкою наукового ступеня автора). Університет, в якому захищено дисертацію, Місто.</p>	<p><u>Україномовне джерело:</u> Illiashenko, S. M. (2000). <i>Upravlinnia innovatsiinym rozvytkom subiektiv hospodarskoi diialnosti u nestabilnomu rynkovomu seredovyshchi [Management of innovative development of economic activities in an unstable market environment]</i>. (Doctor's thesis). Sumy State University, Sumy [in Ukrainian].</p> <p><u>Англомовне джерело:</u> Mylott, E. (2009). <i>To flatten her sphere to a circle, mount it and take to the road: The bicycle</i>. (Master's thesis). University at Albany, State University of New York, Albany.</p>
Матеріали конференцій	<p>Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва виступу, Відомості про конференцію. Місце видання: Видавництво.</p>	<p><u>Україномовне джерело:</u> Zahoruiko, I. O. (2016). <i>Makroekonomichni chynnyky bankivskoho marketynhu [Macroeconomic factors of banking marketing]</i>, I Vseukrainska naukovo-praktychna internet-konferentsiia z bankivskoi spravy [I All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference on Banking] (Cherkasy, September 16-17, 2016). Cherkasy ChDTU [in Ukrainian].</p> <p><u>Англомовне джерело:</u> Josang, A., Maseng, T., & Knapskog, S. J. (Eds.). (2009). <i>Identity and privacy in the Internet age</i>, 14th Nordic conference on secure IT systems, NordSec 2009. Heidelberg, Germany: Springer Berlin.</p>

Закони, статуту, накази	Назва закону або статуту, або наказу. Номер закону § Номер розділу номер статті. (Рік затвердження).	Serve America Act. 42 U.S.C. § 12501 et seq. (2009). Pro innovatsiinu diialnist [On innovative activity]. № 40–IV (July 4, 2002).
Стаття з журналу	Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва статті: Підназва. <i>Назва журналу</i> , Номер журналу, Сторінковий інтервал.	<u>Україномовне джерело:</u> Illiashenko, S. M. (2012). Analiz rynkovykh mozhlyvostei i potencialu innovaciinoho rozvytku orhanizacii na bazi ekolohichnykh innovatsii [Analysis of market opportunities and organization potential of innovative development on basis of ecological innovation]. <i>Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and Management of Innovations</i> , 3, 229–241 [in Ukrainian]. <u>Англомовне джерело:</u> Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i> , 31(9), 471-480.
Стаття з газети	Прізвище, Ініціали. (Дата випуску). Назва статті: Підназва. <i>Назва газети</i> , сторінковий інтервал.	<u>Україномовне джерело:</u> Ishchenko, H. (2016, February 11). Velyka pryvatyzatsiia ahrosektoru ne za horamy? [Great privatization of the agricultural sector is not far off?]. <i>Uriadovyi kurier – Government Courier</i> , p. 5 [in Ukrainian]. <u>Англомовне джерело:</u> Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i> , p. C1.
Електронний ресурс	БО документа*. Взято з http: або doi: * за прикладами. Наведеними вище (книги, журналу, газети і т. д., але без відомостей про місце видання і видавництво)	Illiashenko, S. M., & Shypulina, Yu. S. (2007). <i>Tovarna innovatsiina polityka [Product innovative policy]</i> . Sumy: Universytetska knyha. Retrieved from ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf. Ingwersen, P. (1992). <i>Information retrieval interaction</i> . Retrieved from http://www.db.dk/pi/iri. Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i> , p. C1. Retrieved from www.nytimes.com. Hsueh, C. (2010). Weblog-based electronic portfolios. <i>Educational Technology Research</i> , 58(2), 11-27. doi:10.1007/s11423-008-9098-1.

Примітки:

1. Назви книг, журналів зазначаються без скорочень.
2. Назва міста англійською пишеться повністю.
3. Увага! Назви книги, статті, журналу, газети тощо повинні бути надані (крім транслітерації) у перекладі англійською мовою.